

Vliv metamfetaminu na schopnost řídit motorové vozidlo

MUDr. Jiří ŠVARC, Ph.D.

Psychiatrická nemocnice Bohnice, IPVZ

*znalec v oboru zdravotnictví
odv. psychiatrie, sexuologie,
návykové nemoci*

PŘEROV 2021

Připomínka přednášky z roku 2019:

**Psychiatrické znalecké
posuzování stavu vylučujícího
způsobilost**

**řídít motorové vozidlo (MV)
– slepá ulička české justice**

MUDr. Jiří ŠVARC, Ph.D.

Psychiatrická nemocnice Bohnice, IPVZ

znalec v oboru zdravotnictví

odv. psychiatrie, sexuologie, návykové nemoci

SEČ 2019

Tato přednáška je o hladinách drog, které tvoří hranici mezi přestupkem (kdy je „jen“ snížena způsobilost řídit MV) a trestným činem (kdy je vyloučena způsobilost řídit MV).

Nezaměňovat s hladinami drog, pod které se řidič považuje za neovlivněného (Nařízení vlády č. 42/2014 Sb.): U THC 2 ng/ml, u morfinu 10 ng/ml, u met/amfetaminu, kokainu, benzoylekgoninu, MDMA a MDA 25 ng/ml.

Nezaměňovat s posouzením duš. stavu, s posouzením schopnosti řídit MV ...

- Překročí-li u řidiče MV hladina alkoholu v séru 1 g/kg, bývá řidič trestně stíhán pro přečin Ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 tr. zákoníku (tato hranice není určena žádným právním předpisem, ale jen justiční praxí).
- Od r. 2008 mají čeští policisté v terénu možnost detekovat u řidičů i nealkoholové drogy přístrojem Drug Wipe 5 (THC, met/amfetaminy a MDMA, opiáty, kokain).

§ 274 odst. 1 trestního zákoníku

„Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na 1 rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.“

- Do r. 2010 byl zpravidla trestně stíhán každý řidič, kt. byla zjištěna nealkoh. droga (THC metamfet.)
- 2010 Nejvyšší soudu ČR (Tdo 449/2010) rozhodl, že ne každý by měl být trestně stíhán a hladiny nealkoholových drog by měly být „porovnávány“ s hladinou 1 promile alkoholu.

Iracionální část rozhodnutí je, že stav vylučující způsobilost řídit MV se bude dokazovat znaleckým posudkem z odvětví psychiatrie. **Neexistuje však žádná metoda, jak by tento stav psychiatr dodatečně zjistil.**

- Od té doby se česká justice snaží vybruslit z této slepé uličky.

Za pomoci ústavního posudku PN Bohnice vznikl judikát Nejvyššího soudu (Tdo 979/2015), že stav vylučující způsobilost řídit MV začíná na hranici mezi „terapeutickou“ a toxickou hladinou, což je např. u alkoholu 1 g/kg, u met/amfetaminu 200 ng/ml, u THC 10 ng/ml, u morfinu 100 ng/ml, u metadonu 200 ng/ml, u alprazolamu 100 ng/ml, u zolpidemu 500 ng/ml atd. Tato hranice existuje pro každou drogu – viz Schulz M, Schmoldt A. *Therapeutic and toxic blood concentrations of more than 800 drugs. Pharmazie 58:7, 2003.*

I když u drog zní pojem „terapeutická hladina nepatříčně“, tak

- THC je lék... MDMA bude ...
- metamfetamin i amfetamin jsou registrované léky na recept např. v USA (metamfetamin má firemní názvem Desoxyn, amfetamin má firemní název Aderall – tyto léky jsou indikovány na obezitu a narkolepsii u dospělých a ADHD u dětí).

- **V květnu 2019 vydalo Nejvyšší státní zastupitelství POKYN OBECNÉ POVAHY č. 5/2019 určující hladiny drog, při jejichž dosažení se řidič nachází ve stavu vylučující způsobilost ve smyslu § 274 odst. 1 TZ:**
- **THC 10 ng/ml, Methamfetamin 150 ng/ml, Amfetamin 200 ng/ml, MDMA a MDA 150 ng/ml, Kokain 150 ng/ml, Morfin 200 ng/ml.**
- **Po dosažení těchto hladin netřeba provádět další dokazování.**

Nejvyšší soud Třjn 300/2020

Stanovisko trestního kolegia

Závěr o vině řidiče lze učinit od hladin

- 10 ng/ml Delta-9-THC,**
- 150 ng/ml Methamfetaminu,**
- 150 ng/ml Amfetaminu,**
- 150 ng/ml 3,4- MDMA,**
- 150 ng/ml 3,4-MDA,**
- 75 ng/ml Kokainu,**
- 200 ng/ml Morfinu.**

- Při práci psychiatra (adiktologa) se neseťkáváme s hladinami drog v krvi a neposuzujeme je a nemáme větší znalosti, než např. OČTŘ.

Příklad závěrů mého posudku:

- Zjištěná hladina MET 201,3 ng/ml v krvi odebrané dne 3. 3. 2019 v 21.02 h řidiči Jakobovi N, znamená u průměrného řidiče stav, který vylučuje způsobilost k řízení MV, neboť ovlivnění v koncentraci 200 ng/ml a více v séru vylučuje způsobilost řídit MV, obdobně jako 1 promile alkoholu vylučuje bezpečné řízení MV.
- Znalec vychází výhradně z hladiny MET, při nichž již je vyloučena způsobilost řídit MV u prům řidiče (obdobně jako u 1 prom. alkoholu).
- Psychiatrické vyšetření posuzovaného by na tyto závěry nemohlo mít žádný vliv

- U většiny posuzovaných s vysokými hladinami NL je zaškrtnuto např. „nervózní“.
- Nelze požadovat po znalci-psychiatrovi, aby z toho hodnotil tyto důkazy a činil z nich závěry o ovlivnění řidiče.
- Jednak to nemá nic společného s odborností psychiatrie (*co znamená např. „nervózní“ ví laik stejně jako psychiatr*), jednak z těchto důkazů nelze nic dovozovat o ovlivnění řidiče (např. nervozita není specifická pro intoxikaci metamfetaminem).

Posudek s vyšetřením

Okr. soud České Budějovice - sp. zn. 2 T 5/2018

Znalec zjistil ze zdravotnické dokumentace 105 informací, které nemají nic společného s odpovědí na otázku, zda THC v koncentraci 19,5 ng/ml vylučuje schopnost řídit MV.

Psychiatrické vyšetření znalce obsahuje 271 informací, které s tím nemají nic společného.

Souhrn obsahuje opět řadu informací a úvah, které nemají nic společného s výše uvedeným.

Závěr znalce „Zjištěná hladina THC 19,5 ng/ml v séru ukazuje na vliv této látky na organismus posuzovaného v době spáchání trestného činu.“

Posudky v Brně

Např. Městský soud v Brně - sp. zn. 6T 15/2019

„Přítomnost jakékoli drogy v krvi posuzovaného vylučuje jeho způsobilost k řízení MV bez ohledu na jejich hladinu. Kategorickým požadavkem pro způsobilost k řízení MV je nulová hladina drog. Pozitivní nálezy drog bez ohledu na jejich hladinu vylučuje způsobilost řídit MV. Kdo chce řídit, ať nefetuje, kdo fetuje, ať neřídí“.

To znalci opírá zejm. o stanovisko výboru České psychiatrické společnosti z 6. 9. 2017, publikovaném v časopise Česká a slovenská psychiatrie.

Další teoretické problémy:

- Neměříme (zatím) účinek drogy v mozku, ale „jen“ jeho hladinu v krevním séru!
- **Čas mezi silniční kontrolou a odběrem krve:** Hladina drogy naměřená v okamžiku odběru krve není teoreticky totožná s hladinou v době zastavení řidiče. Zpětný propočet jako u alkoholu není možný. Hladina drog mezi zastavením řidiče a odběrem krve buď stoupá (jde-li o resorpční fázi) nebo klesá (jde-li o eliminační fázi).

Řešení (de lege ferenda):

- Formulaci „stav vylučující způsobilost“ je nutné ze skutkové podstaty § 274 tr. zákoníku vypustit; každopádně „stav vylučující způsobilost“ nelze zjistit psychiatrickým vyšetřením, a proto nedává smysl ten stav dokazovat psychiatr. posudkem.
- Za stávající legislativy je jediný logický postup řídit se podle referenčních hladin.
- Přiblížit se praxi západních zemí: Přenést problematiku ovlivněných řidičů (kteří nespáchali nic jiného než řízení pod vlivem) do správního řízení, kde by řidiče čekal rychlý efektivní trest (např. pokuta, zákaz řízení, odejmutí ř.o.)

Logan (toxikolog na University of Washington v Seattle)

Methamphetamine and driving impairment, Journal of Forensic Sciences, 1996, 41 (3): 457-464, v případech 28 řidičů, kteří zavinili vážnou dopravní nehodu pod vlivem meth. a byli zadrženi (pokud při nehodě nezemřeli), analyzoval způsob nehody a popis chování řidiče (svědectví policistů).

- Typický vzorec řízení: Směřování mimo vozovku, nepředvídatelné řízení, kličkování, nepřiměřená rychlost. Chování při zadržení řidiče: Rychlá zmatená řeč, zrychlený puls, agitace, paranoia, agresivní postoje, dále dilatace zornic. Ve třetině případů šlo o kombinaci s užitím marihuany, zatímco kombinace s alkoholem byla neobvyklá. K zhoršenému úsudku a zvýšenému riskování přibývá efekt vysazení meth. (únava, somnolence). **Meth. v jakékoli koncentraci vylučuje schopnost bezpečného řízení.**

V další studii **Methamphetamine - Effects on Human Performance and Behavior**,
[Forensic Sci Rev.](#) 2002 (14): 133-51,

je Logan smířlivější: Užívání meth. je
přípustné pouze z medicínské indikace v
terapeutických dávkách.

Silber Beata Y a kol.

(University of Technology, Sydney

- Nestle Research Center)

**The effect of d,l-methamphetamine on
simulated driving performance.**

Psychopharmacology (2011) 219:1081 -1087

*CyberCar je senzitivní na drogy – jde o
simulator kompletní auta (brzda, plyn,
automatická převodovka, obrazovky s dopravní
situací před řidičem I ve zpětných zrcátkách*

- *20 fe/male 90-475 ng/ml at 3 h were observed. D,l-methamphetamine were found not to significantly impair, or improve, driving performance at the 2.5 h post-drug administration time.*
- *The findings of the study: d,l-methamphetamine has no significant effect on simulated driving.*

Stejné závěry

- Lia K et al. **Driving under the influence of amphetamine and metamphetamine.**
Tidsskr Nor Laegeforen, 2009, 15; 129:105-8
- Musshoff F, Madea B. **Driving under the influence of amphetamine-like drugs.** J Forensic Sci, 2012, 57 (2): 413-9.

**Gustavsen I et al. *Norwegian
Institute of Public Health,
Division of Forensic Toxicology***

**Impairment related to blood amphetamine
and/or methamphetamine concentrations in
suspected drugged drivers. Accident Analysis
& Prevention, 2006, 38 (3): 490-495.**

**879 drivers: 27% were judged not impaired,
73% were judged as impaired.**

Korelace s dávkou

- Downey LA et al. **The acute effects of 3,4-methylenedioxymethamphetamine and methamphetamine on driving: A simulator study.** Accident Analysis & Prevention 2012, 45: 493-497.
- Lemos NP. **Methamphetamine and driving.** Science & Justice, 2009, 49 (4): 247-249.
- Jones AW et al. (Dpt of Forensic Genetics and Forensic Toxicology, Linköping, Sweden) **Driving under the influence of central stimulant amines: age and gender differences in concentrations of amphetamine, methamphetamine, and ecstasy in blood.** 2008, 69(2): 202-8. 15,89 drivers – 85% men – age 26

- *Blažejovský, M. Osobnost pachatele jednajícího pod vlivem návykové látky s akcentem na řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky. Bulletin národní protidrogové centrály, č. 1, 2013, s. 9.*
- *Švarc, J. Alkohol a drogy při řízení motorového vozidla a posouzení schopnosti je řídit. Psychiatrie pro praxi, 2014, 15(3), s. 129 - 133.*

Závěr 1:

- Praxe v ČR ne/kriminalizovat řidiče podle hladin návykových látek je odborného hlediska nesprávná - sice jsem tuto praxi u nealkoholových NL navrhl, ale jen ve snaze nalézt dočasné řešení při stávající legislativě.
- Řešení: Přesunout řidiče pod vlivem návykových látek do správního řízení – viz západní Evropa.

Závěr 2

Není jednoznačný důkaz negativního vlivu metamfetaminu na řízení motorových vozidel (tzn., že nejsou průkazné studie, ne že metamfetamin nepůsobí negativně... stávající studie na simulátorech řízení negativní vliv neprokazují).